

คำชี้แจงเกี่ยวกับเอกสารประกอบการเรียน

1. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ห้องวงใหญ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการเรียน วิชา ห้องวงใหญ่
(ศ 20211) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

เล่มที่ 1 “ห้องวัฒนธรรมร่วมประชาคมอาเซียน

เล่มที่ 2 ห้องวงใหญ่

เล่มที่ 3 การอ่านโน้ตดนตรีไทยและโน้ตห้องวงใหญ่

เล่มที่ 4 วิธีการบรรเลงห้องวงใหญ่

เล่มที่ 5 แบบฝึกหัดบรรเลงห้องวงใหญ่

2. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ห้องวงใหญ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เล่มนี้ เป็นเล่มที่ 2 ห้องวงใหญ่ ประกอบด้วย

2.1 คำชี้แจงเกี่ยวกับเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ห้องวงใหญ่

2.2 คำแนะนำการใช้เอกสารประกอบการเรียนสำหรับครู

2.3 คำแนะนำการใช้เอกสารประกอบการเรียนสำหรับนักเรียน

2.4 สารสำคัญ สารการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้

2.5 แบบทดสอบก่อนเรียน

2.6 ใบความรู้ที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องวงใหญ่

2.7 แบบฝึกหัดที่ 1.1 ประวัติความเป็นมา, บทบาทหน้าที่และวิธีดูแลรักษา

2.8 แบบฝึกหัดที่ 1.2 ส่วนประกอบของห้องวงใหญ่

2.9 สรุป

2.10 แบบทดสอบหลังเรียน

3. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ห้องวงใหญ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะบรรจุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ครูและนักเรียนควรศึกษาคำแนะนำ
การใช้ให้เข้าใจก่อน

คำแนะนำสำหรับครู

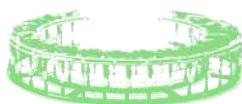
ศึกษาคู่มือการใช้อย่างละเอียดเพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาส่วนหน้าอย่างละเอียดก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง ห้องว่างใหญ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. คอยแนะนำให้คำปรึกษา และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเรียนรู้
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินผลก่อนเรียน
4. ให้นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง ห้องว่างใหญ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามลำดับเนื้อหา และปฏิบัติตามขั้นตอน
5. เมื่อจบบทเรียนแล้วร่วมกันสรุปเนื้อหา
6. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อประเมินผลหลังเรียน

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

1. เอกสารนี้เป็นเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง ห้องว่างใหญ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนศึกษาเนื้อหา และทำตามขั้นตอน
2. ศึกษาสาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ ในเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ห้องว่างใหญ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินผลก่อนเรียน
4. ศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ห้องว่างใหญ่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามลำดับ และปฏิบัติตามขั้นตอนของเอกสารประกอบการเรียน
5. เมื่อจบบทเรียนแล้วร่วมกันสรุปเนื้อหา
6. ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อประเมินผลหลังเรียน

สาระสำคัญ

ห้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่วิวัฒนาการมาจากห้องรางของอินโดนีเซีย สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

ห้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุด เพราะคนที่จะเล่นดนตรีในวงปี่พาทย์ต้องมาเรียนห้องวงใหญ่ก่อน ห้องวงใหญ่ทำหน้าที่เดินทำนองหลัก ซึ่งถือเป็นแม่บทของเพลง

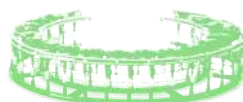
ห้องวงใหญ่ใช้เล่นในวงปี่พาทย์ วงปี่พาทย์นางหงส์ วงมโหรี และบรรเลงเดี่ยวแสดงความสามารถของผู้บรรเลง

สาระการเรียนรู้

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องวงใหญ่

ผลการเรียนรู้

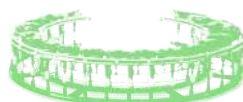
1. อธิบายประวัติความเป็นมาของห้องวงใหญ่ได้
2. อธิบายส่วนประกอบของห้องวงใหญ่ได้
3. อธิบายบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงของห้องวงใหญ่ได้
4. อธิบายวิธีดูแลรักษาห้องวงใหญ่ได้

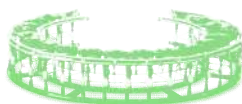
แบบทดสอบก่อนเรียน

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (×) ตัวเลือก ก, ข, ค และ ง ในกระดาษคำตอบ
ที่ถูกต้องที่สุด

1. ซ็องววง พัฒนามาจากเครื่องดนตรี อะไร ตามลำดับ
 - ก. มโหระทึก, ซ็องเตียว, ซ็องคู้, ซ็องราง
 - ข. มโหระทึก, ซ็องเตียว, ซ็องราง, ซ็องคู้
 - ค. มโหระทึก, ซ็องคู้, ซ็องเตียว, ซ็องราง
 - ง. มโหระทึก, ซ็องราง, ซ็องคู้, ซ็องเตียว
2. ซ็องววง สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยใด
 - ก. ก่อนประวัติศาสตร์ไทย
 - ข. สมัยสุโขทัย
 - ค. สมัยอยุธยา
 - ง. สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
3. ซ็องววงใหญ่จัดเป็นเครื่องดนตรี ประเภทใด
 - ก. เครื่องตีที่ทำด้วยไม้
 - ข. เครื่องตีที่ดำเนินทำนอง
 - ค. เครื่องตีที่ขึงด้วยหนัง
 - ง. เครื่องตีที่ทำด้วยโลหะ

4. ส่วนประกอบของห้องส่วนใดที่ทำด้วยหวายเป็นต้น 4 เส้น ดัดโค้ง เป็นวงกลม ใช้ 2 เส้น ดัดเป็นโค้งเป็นวงนอก อีก 2 เส้นโค้งเป็นวงใน ยึดติดกับลูกมะหวด
- สะพานหนู
 - ไม้ตะคู้
 - ร้านซ้อง
 - โชนซ้อง
5. การติดตะกั่วผสมซีฟิ่งใต้ปุ่มลูกซ้อง มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร
- ทำให้ลูกซ้องมีเสียงดัง กังวานมากขึ้น
 - ถ่วงเสียง ให้ได้เสียงที่ต้องการ
 - เพิ่มน้ำหนักให้ลูกซ้อง ดึง่าย
 - ป้องกันปุ่มซ้องแตก
6. ส่วนประกอบใดของลูกซ้องที่ช่วยให้เสียงดังกังวานยาวขึ้น
- ปุ่มซ้อง
 - ตะกั่ว
 - ฉัตร
 - สะพานหนู
7. ห้องวงใหญ่ มีจำนวนลูกซ้องกี่ลูก
- 15
 - 16
 - 17
 - 18

8. ข้อใดคือหน้าที่ในการบรรเลงของฆ้องวงใหญ่ในการบรรเลงรวมวง

- ก. บรรเลงทำนองหลักของเพลง
- ข. บรรเลงหน้าทับ
- ค. บรรเลงอยู่ในกลุ่มเครื่องนำ
- ง. บรรเลงเป็นเครื่องกำกับจังหวะ

9. ฆ้องวงใหญ่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบการประสมวงใด

- ก. วงปี่พาทย์
- ข. วงเครื่องสาย
- ค. วงเครื่องสายผสมปี่พาทย์
- ง. วงมโหรี

10. ข้อใดไม่ใช่วิธีดูแลรักษาฆ้องวงใหญ่

- ก. ทำความสะอาดฆ้องวง โดยใช้ผ้าแห้งหรือผ้าหมาดๆทำความสะอาด
- ข. การเก็บไม้ตีฆ้อง ควรมีถุงใส่ หรือวางรวมกันไว้บนลูกฆ้อง ไม่ควรวางกับพื้น
- ค. ห้ามวางฆ้องวงใหญ่ในที่แสงแดดส่อง ร้อนจัด เป็นเวลานานๆ จะทำให้ตะกั่วที่ติดในลูกฆ้องละลายและหลุดได้
- ง. เมื่อใช้เสร็จแล้วให้นำฆ้องวงใหญ่ไปเก็บวางพิงกับผนังให้ถูกต้อง

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

สรุปผล

คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
รวม 10 คะแนน	
เกณฑ์การประเมิน	
7-10 คะแนน ผ่าน	ผ่าน ☐
1-6 คะแนน ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน ☐

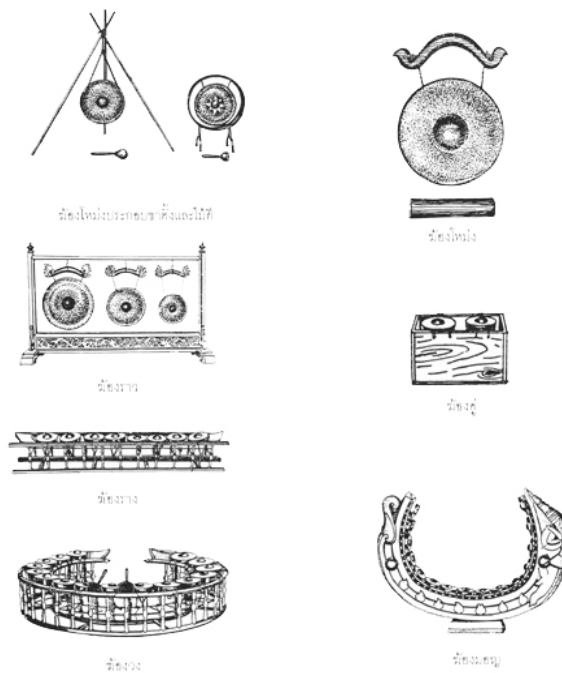

ใบความรู้ที่ 1

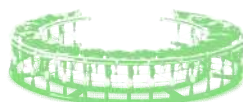
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหีบวงใหญ่

ประวัติความเป็นมาของหีบวงใหญ่

หีบวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่วิวัฒนาการมาโดยลำดับจากหีบเดี่ยว หีบคู่ และหีบราง
สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

ภาพที่ 1.1 วิวัฒนาการหีบมีรากเหง้าจากกลองทอง(สัมฤทธิ์)หรือ มโหระทึก เมื่อ 3,000 ปี
ที่มา : (เจนจิรา เบญจพงศ์. 2555: 338)

ฆ้องวงใหญ่ เป็นเครื่องตีประเภททำนองที่ทำด้วยโลหะ หลอมกลึงเป็นลูกๆทรงกลม มีขนาดลดหลั่นกัน 16 ลูก แขนงอยู่บนร้านฆ้อง ซึ่งทำด้วยหวายดัดโค้งเป็นวงกลม ผู้ตีนั่งอยู่ในวงฆ้อง จับไม้ตีข้างละอัน ตีเป็นทำนองเพลงบรรเลงผสมอยู่ในวงปี่พาทย์เครื่องห้าสมัยสุโขทัย จนถึงทุกวันนี้ มีหน้าที่ดำเนินทำนองหลัก เป็นหลักของวงปี่พาทย์จนถึงปัจจุบัน เดิมเรียก ฆ้องวง ต่อเมื่อเกิดฆ้องวงเล็กในสมัยรัชกาลที่ 3 จึงเรียกฆ้องที่มีอยู่เดิมว่า ฆ้องวงใหญ่ เพราะมีขนาดใหญ่กว่า

ภาพที่ 1.2 ฆ้องวงใหญ่

ที่มา : http://tkapp.tkpark.or.th/stocks/content/developer1/thaimusic/3_kongwongyai [3 สิงหาคม 2555]

ภาพที่ 1.3 ฆ้องวงเล็ก

ที่มา : http://tkapp.tkpark.or.th/stocks/content/developer1/thaimusic/93_kongwonglek [3 สิงหาคม 2555]

ส่วนประกอบของห้องวงใหญ่

ประกอบด้วยลูกห้องและวงห้อง ลูกห้องมี 16 ลูกทำจากทองเหลือง เรียงจากลูกเล็ก ด้านขวา วงห้องสูงประมาณ 24 เซนติเมตร ใช้หวายโป่งทำเป็นราง ให้หวายเส้นนอกกับเส้นใน ห่างกัน 14-17 เซนติเมตร ใช้หวาย 4 อัน ด้านล่าง 2 อันขดเป็นวงขนานกัน เว้นที่ไว้ให้นักดนตรี เข้าไปบรรเลง ห้องวงใหญ่มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนดังนี้

1. ฐานห้อง

ทำจากเส้นหวายโป่งตัดเป็นทรงกลมเกือบครบรอบวง เว้นทางเข้าเป็นประตูให้ผู้บรรเลงเข้าไปนั่งอยู่ตรงกลาง ระหว่างหวายเส้นบน และล่าง จับยึดกันด้วย แท่งไม้ เรียกว่า "ลูกมะหวด" เป็นระยะตลอดวงห้อง ด้านบนผูกลูกห้องด้วยเชือกหนังเข้ากับร้านห้อง เรียงจากลูกใหญ่ที่สุด (เสียงต่ำ) อยู่ทางซ้ายมือไล่เสียงสูงขึ้นไปทางขวา

1.1 หวายดัดห้อง มี 4 เส้น ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเส้นละ 1 นิ้ว มีความยาวเส้นละ 4 เมตรโค้งเป็นรูปฝักมะขามหรือวงแหวนวางนอนกับพื้นมีหวายนอนวงนอกและวงใน 2 เส้นส่วนล่างเชื่อมด้วยสะพานส่วนหวายบนมีหวายนอน 2 เส้นเชื่อมต่อแนวตั้งด้วยลูกมะหวด

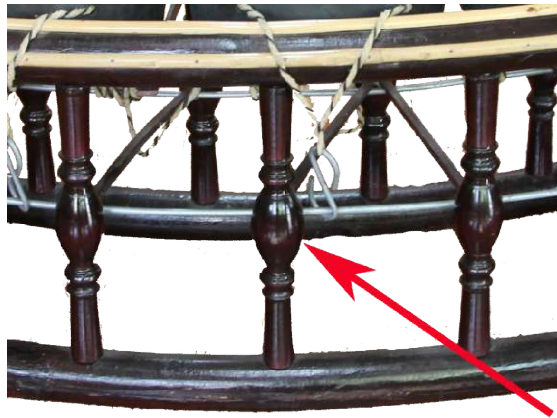

ภาพที่ 1.4 ร้านห้อง

ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

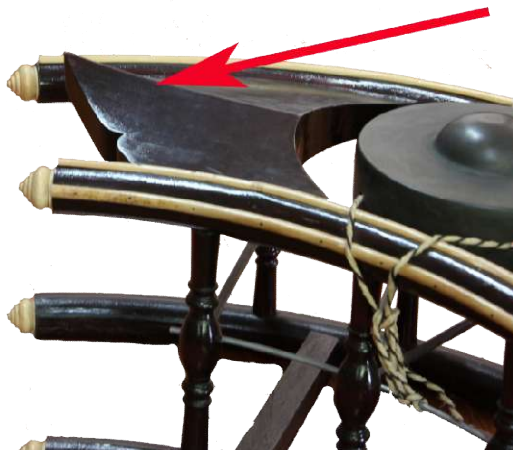

1.2 ลูกมะหวด ทำด้วยไม้กลึงให้กลมเป็นลอนขนานด้วยลูกแก้ว หัวท้ายบากและปาดโค้ง รับกับต้นหวายเป็นระยะตลอดทั้งวง

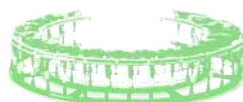

ภาพที่ 1.5 ลูกมะหวด
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

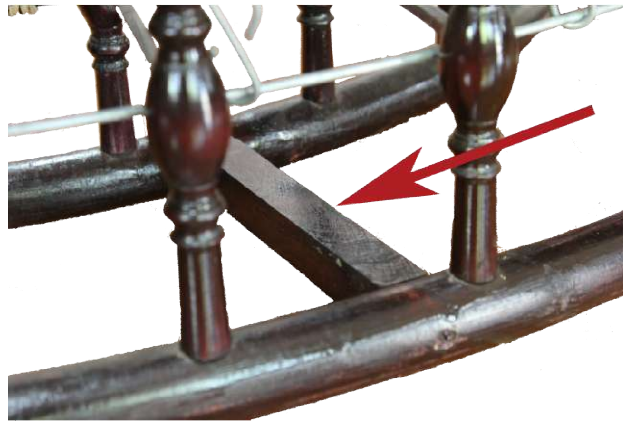
1.3 โขนส้อง ทำด้วยไม้หนา มีลักษณะตอนกลางนูน เป็นสันเรียวแหลมเหมือนใบโพธิ์ ข้างปาดเรียวลง ยึดติดกับต้นหวายทั้งสองข้าง ข้างหนึ่งใหญ่ อีกข้างหนึ่งเล็ก

ภาพที่ 1.6 โขนส้อง
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

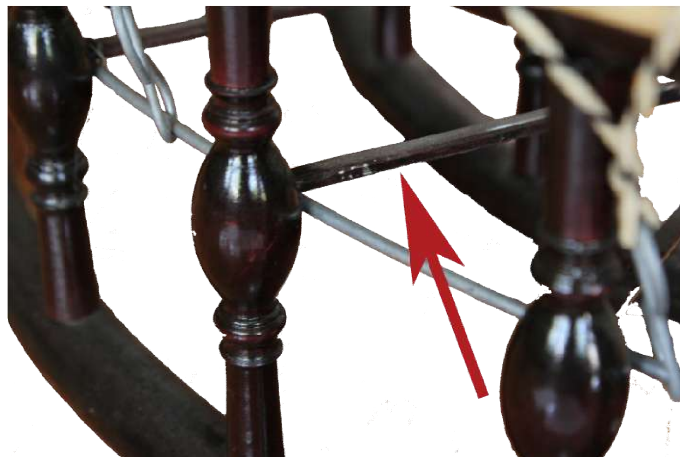
1.4 ไม้ค้ำล่าง เป็นไม้ลักษณะสี่เหลี่ยมทรงแบน ยึด ติดกับหวายค้ำล่างโดยรอบ ระยะห่างพอสมควร บางวงจะใช้แผ่นโลหะตอกตะปูคลุมอีกทีหนึ่ง

ภาพที่ 1.7 ไม้ค้ำล่าง

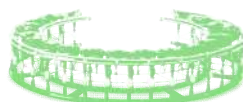
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

1.5 ไม้ตะคู้ คือไม้ไผ่เล็กๆเจาะฝังเข้าไปในลูก มะหวด เพื่อกันสะพานหนู

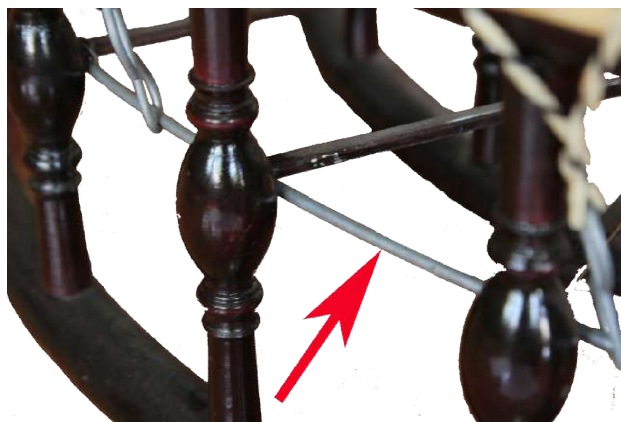

ภาพที่ 1.8 ไม้ตะคู้

ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

1.6 สะพานหนู เป็นเส้นลวดสอดโค้งเป็นวงใต้ไม้ตะคู้ เพื่อไว้ผูกหนังลูกซอง ด้านในและด้านนอก

ภาพที่ 1.9 สะพานหนู
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

1.7 ไม้ค้ำบน หรือ ไม้ถ่างซ้อง เป็นไม้แผ่นบางๆ ปาดหัวท้ายเว้าตามเส้นหวาย ปัจจุบันบางวงใช้เหล็กหรือโลหะ เพื่อใช้ถ่างให้วงซ้องให้อยู่ในสภาพเป็นวงสวยงาม ปกติลูกซ้อง 4 ลูก จะใส่ไม้ถ่างซ้อง 1 อัน ซ้องวงใหญ่มี 16 ลูก จึงมีไม้ถ่างซ้องวงหนึ่ง 4 อัน

ภาพที่ 1.10 ไม้ค้ำบน
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

ที่ต้นหวายทั้ง 4 ต้นจะมีหวายผ่าซีก 2 หรือ 3 เส้นประกบโดยรอบ เพื่อรองรับหนังผูกซ้อง และเพื่อให้สวายงาม จะกลึงเป็นเม็ดติดไว้ที่ปลายต้นหวายทั้งสี่ต้น สำหรับสมัยโบราณจะกลึงเม็ดเป็นขา ติดอยู่ที่ใต้ไม้ถ่างล่างอีกทีหนึ่ง

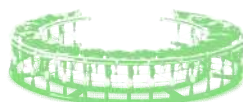
2. ลูกผ่อง

ทำด้วยโลหะที่เรียกว่า ทองเหลือง หลอม ดี หรือกลึงเป็นลูกๆ ทรงกลม ด้านบนกลึงตรง กลางให้มนเป็นปุมเรียกว่า “ปุมซ้อง” สำหรับตีให้เกิดเสียง ด้าน ข้างกลึงเป็นขอบจุ่มลงเรียกว่า “ฉัตร” เพื่อให้เสียงดังกังวานยาวขึ้น ที่ฉัตรเจาะรู 4 รูสำหรับร้อยหนังเรียด ซึ่งทำด้วยหนังเส้นเล็ก ร้อยผ่านรูที่ฉัตร ไปผูกยังสะพานหนู ซ้องวงใหญ่ มี 16 ลูกลดหลั่นกันตามลำดับ แต่ละลูกจะติด ตะกั่วผสมขี้ผึ้งใต้ปุมซ้อง เพื่อให้ได้เสียง สูงต่ำเรียงตามลำดับ 16 เสียง ลูกที่มีเสียงต่ำสุด เรียกว่า “ลูกทวน” และลูกที่มีเสียงสูงสุดจะเรียกว่า “ลูกยอด”

ภาพที่ 1.11 ลูกยอด, ลูกทวน

ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

ภาพที่ 1.12 ดิดตะกั่วผสมซีฟิ่งไต้ปุ้มซ้อง
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

เชือกหนังผูกลูกซ้อง ใช้หนังสัตว์ โค กระบือ มาตากแห้ง ทำความสะอาดโดยการตากแดด จนกลืนจางหาย แล้วเอามาแช่น้ำให้นิ่ม ตัดตามความยาวของผืนหนังตัดต่อเชื่อมกัน ม้วนเกลียว นำซึ่งตากแดดให้แห้งแล้วม้วนเก็บเวลานำมาผูกลูกซ้อง ตัดให้ได้ความยาว แล้วนำไปแช่น้ำให้นิ่ม เพื่อต่อการร้อยลูกซ้อง ในการผูกลูกซ้องเข้ากับร้านซ้อง

ภาพที่ 1.13 ดิดตะกั่วผสมซีฟิ่งไต้ปุ้มซ้อง
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

วงฆ้องบางวงได้ประดิษฐ์ขึ้นให้สวยงาม โดยการประกอบงา แกะลวดลายฝังงา หรือมุกที่โคน บางครั้งก็ลูกมะหวดประกอบงา หรือเป็นงาทั้งอัน หรือแกะลวดลาย ลงรักปิดทองสวยงาม

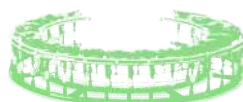
ภาพที่ 1.14 ฆ้องประกอบงา ที่ลูกมะหวด แกะลวดลายฝังงาที่โคน

ที่มา : http://tkapp.tkpark.or.th/stocks/content/developer1/thaimusic/3_kongwongyai [3 สิงหาคม 2555]

ภาพที่ 1.15 ฆ้องลงรักปิดทอง

ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

3.ไม้ตีผัอง

ไม้ตีผัองมี 2 ชนิด คือ

3.1 ไม้หนัง ก้านไม้ทำจาก ไม้ไผ่ติดข้อคุณภาพดี เหลาให้กลมเล็ก ยาวพอประมาณ ไม้ที่นิยมไม้ที่มี 5 ข้อขึ้นไปจนถึง 9 ข้อ หัวไม้ ทำด้วยหนังช้างหรือหนังควาย ตัดเป็นวงกลม ทูบปลายบานเป็นขอบ เล็กน้อย ให้เสียงที่คมดังชัดเจน

ภาพที่ 1.16 ไม้หนัง

ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

3.2 ไม้ نرم ก้านไม้ทำจากไม้ไผ่ หรือ ไม้จริง เสียบติดเข้ากับแป้นผ้าที่ม้วนพันขึ้นรูป เป็นทรงกลมและสักด้ายปิดไว้โดยรอบเพื่อความสวยงามและทนทาน ให้เสียงที่นุ่มนวลไพเราะ

ภาพที่ 1.17 ไม้ نرم

ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

บทบาทหน้าที่ในการบรรเลง

ฆ้องวงใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีประเภทตีดำเนินทำนอง เป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุด เพราะคนที่จะเล่นดนตรีในวงปี่พาทย์ต้องมาเรียนฆ้องวงใหญ่ก่อน ฆ้องวงใหญ่ทำหน้าที่เดินทำนองหลัก ซึ่งถือเป็นแม่บทของเพลง เป็นหลักของวง ดำเนินทำนองอยู่ในกลุ่มเครื่องตามทำหน้าที่ ล้อ ชัด เหลื่อมกับกลุ่มเครื่องนำอันเป็นเทคนิคในการบรรเลงของเพลงไทย

มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินทำนองหลักของเพลงในรูปแบบการประสมวงต่างๆ เช่น ปี่พาทย์เครื่องห้า ปี่พาทย์เครื่องคู่ ปี่พาทย์เครื่องใหญ่ มโหรีเครื่องใหญ่ เป็นต้น โดยบรรเลงเป็นทำนองห่างๆ อีกทั้งยังสามารถบรรเลงเดี่ยววัดความสามารถของนักดนตรีได้อีกด้วย มีเทคนิคการบรรเลง เช่น การสะบัด การประคบมือ กวาด ฯ กลวิธีในการบรรเลงต่าง ๆ จะต้องมีความกระฉ่างชัด แจ่มใสที่สำคัญที่สุดผู้บรรเลงจะต้องมีความแม่นยำและมีสมาธิ

ฆ้องวงใหญ่บรรเลงทำนองหลักในรูปแบบการประสมวงต่างๆ ดังนี้

วงปี่พาทย์เครื่องห้า (สมัยสุโขทัย)

ภาพที่ 1.18 วงปี่พาทย์เครื่องห้า (สมัยสุโขทัย)

ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

วงปี่พาทย์เครื่องห้า (สมัยกรุงศรีอยุธยา)

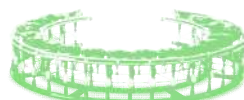

ภาพที่ 1.19 วงปี่พาทย์เครื่องห้า (สมัยกรุงศรีอยุธยา)
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

วงปี่พาทย์เครื่องห้า (สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น)

ภาพที่ 1.20 วงปี่พาทย์เครื่องห้า (สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น)
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

วงปี่พาทย์เครื่องห้า แบบเสภา (สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น)

ภาพที่ 1.21 วงปี่พาทย์เครื่องห้า แบบเสภา (สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น)

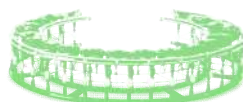
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

วงปี่พาทย์เครื่องคู่

ภาพที่ 1.22 วงปี่พาทย์เครื่องห้า แบบเสภา (สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น)

ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่

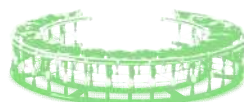

ภาพที่ 1.23 วงปี่พาทย์เครื่องใหญ่
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

วงปี่พาทย์ดีกดำบรรพ์

ภาพที่ 1.24 วงปี่พาทย์ดีกดำบรรพ์
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

วงปีแพทย์นางหงส์

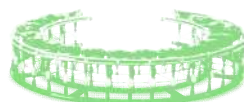

ภาพที่ 1.25 วงปีพาทยน์นางหงส์
ที่มา : {ชูชาติ อินทพงษ์, 2555}

วงเครื่องสายผสมปี่พาทย์

ภาพที่ 1.26 วงเครื่องสายผสมเป๊พาทย์
ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

วงมโหรีเครื่องใหญ่

ภาพที่ 1.29 วงมโหรีเครื่องใหญ่

ที่มา : [ชูชาติ อินทพงษ์, 2555]

ห้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีประเภทตีดำเนินทำนองมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินทำนองหลักของเพลงในรูปแบบการประสมวงต่าง ๆ เช่น วงปี่พาทย์ และวงมโหรีแล้ว ยังสามารถบรรเลง “ เดี่ยว ” อดฝีมือความสามารถของนักดนตรีได้อีกด้วย

ภาพที่ 1.30 เดี่ยวห้องวงใหญ่

ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=jQPOzAzr_uk [3 สิงหาคม 2555]

วิธีการดูแลรักษาห้องววงใหญ่

1. ทำความสะอาดลูกช้อง และวงช้อง ควรใช้ผ้าแห้งหรือผ้าหมาดๆทำความสะอาด
2. เมื่อใช้ดีเสร็จแล้ว ให้นำ ช้องวงใหญ่ไปเก็บวางให้ถูกต้อง
3. การเก็บไม้ตีช้อง ควรมีถุงใส่ หรือวางรวมกันไว้บนลูกช้อง ไม่ควรวางกับพื้น
4. การยกช้องวง ไม่ควรยกเพียงคนเดียวเนื่องจากเป็นเครื่องดีที่มีน้ำหนักมากและขนาดใหญ่ ควรจะยกช้อง ให้ตั้งฉาก หรือขนานกับพื้น ห้ามกับด้าน
5. ห้ามวางช้องวงใหญ่ในที่แสงแดดส่อง ร้อนจัด เป็นเวลานานๆ จะทำให้ตะกั่วที่ติดในลูกช้องละลายและหลุดได้
6. ห้ามฟิงช้องวงใหญ่ไว้กับฝาผนัง น้ำหนักของลูกช้องจะดึงวงช้องลงมา แล้วฟาดกับพื้นจนลูกช้องแตกทำให้ใช้งานต่อไปไม่ได้

แบบฝึกหัด 1.1

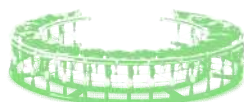
เรื่อง ประวัติความเป็นมา, บทบาทหน้าที่และวิธีดูแลรักษา

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายประวัติความเป็นมาของห้องวงใหญ่ได้
2. อธิบายบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงของห้องวงใหญ่ได้
3. อธิบายวิธีดูแลรักษาห้องวงใหญ่ได้

คำชี้แจง : จงพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และเขียนเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อความที่ผิด

- 1. ห้องวงเป็นเครื่องดนตรีที่พัฒนามาจากมโหระทึก, ซ้องเดียว, ซ้องคู่, ซ้องรางตามลำดับ
- 2. ห้องวง สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา
- 3. ห้องวงใหญ่จัดเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ที่ทำด้วยโลหะ
- 4. ห้องวงใหญ่มีหน้าที่ในการบรรเลงเป็นเครื่องกำกับจังหวะของวง
- 5. ห้องวงใหญ่ อยู่ในวงปี่พาทย์
- 6. ห้องวงใหญ่ อยู่ในวงเครื่องสาย
- 7. ห้องวงใหญ่ อยู่ในวงมโหรี
- 8. ใช้น้ำล้างทำความสะอาดห้องวงใหญ่
- 9. เมื่อบรรเลงห้องวงใหญ่เสร็จ นำห้องวงใหญ่ตั้งพิงผนังให้เรียบร้อย
- 10. ไม่ควรวางห้องวงใหญ่ ไว้ในตำแหน่งตากแดด เพราะตะกั่วจะลาย

แบบฝึกหัด 1.2

เรื่อง ส่วนประกอบของผัองวงใหญ่

ผลการเรียนรู้

2. อธิบายส่วนประกอบของผัองวงใหญ่ได้

คำชี้แจง : ลากเส้นไปหาส่วนประกอบของผัองวงใหญ่ให้ถูกต้อง

สรุป

ฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่วิวัฒนาการมาจากฆ้องรางของอินโดนีเซีย สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย

ส่วนประกอบหลักของฆ้องวงใหญ่ คือ ลูกฆ้อง ทำจากโลหะผสม สัมฤทธิ์ ติดตะกั่วถ่วงเสียง 16 ลูก ผูกอยู่บนร้านฆ้อง

ฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุด เพราะคนที่จะเล่นดนตรีในวงปี่พาทย์ต้องมาเรียนฆ้องวงใหญ่ก่อน ฆ้องวงใหญ่ทำหน้าที่เดินทำนองหลัก ซึ่งถือเป็นแม่บทของเพลง

ฆ้องวงใหญ่มีรูปแบบการผสมวงอยู่ในวงปี่พาทย์, วงปี่พาทย์นางหงส์, วงเครื่องสายผสมปี่พาทย์และวงมโหรี และบรรเลงเดี่ยวแสดงความสามารถของผู้บรรเลง

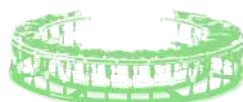
แบบทดสอบหลังเรียน

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (×) ตัวเลือก ก,ข,ค และ ง ใน
กระดาษคำตอบ ที่ถูกต้องที่สุด

1. ซ็องววง พัฒนามาจากเครื่องดนตรี อะไร ตามลำดับ
 - ก. มโหระทึก, ซ็องเตี๋ยว, ซ็องวาง, ซ็องคู้
 - ข. มโหระทึก, ซ็องคู้, ซ็องเตี๋ยว, ซ็องวาง
 - ค. มโหระทึก, ซ็องเตี๋ยว, ซ็องคู้, ซ็องวาง
 - ง. มโหระทึก, ซ็องวาง, ซ็องคู้, ซ็องเตี๋ยว
2. ซ็องววง สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยใด
 - ก. ก่อนประวัติศาสตร์ไทย
 - ข. สมัยสุโขทัย
 - ค. สมัยอยุธยา
 - ง. สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
3. ซ็องววงใหญ่จัดเป็นเครื่องดนตรี ประเภทใด
 - ก. เครื่องตีที่ทำด้วยไม้
 - ข. เครื่องตีที่ทำด้วยโลหะ
 - ค. เครื่องตีที่ดัดเนนทำนอง
 - ง. เครื่องตีที่ขึงด้วยหนัง

4. ส่วนประกอบของห้องส่วนใดที่ทำด้วยหวายเป็นต้น 4 เส้น ดัดโค้ง เป็นวงกลม ใช้ 2 เส้นดัดเป็นโค้งเป็นวงนอก อีก 2 เส้นโค้งเป็นวงใน ยึดติดกับลูกมะหวด
- ก. สะพานหนู
 - ข. ไม้ตะคู้
 - ค. ฐานห้อง
 - ง. โขนห้อง
5. การติดตะกั่วผสมซีฟิ่งใต้ปุ่มลูกห้อง มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร
- ก. ทำให้ลูกห้องมีเสียงดัง กังวานมากขึ้น
 - ข. ถ่วงเสียง ให้ได้เสียงที่ต้องการ
 - ค. เพิ่มน้ำหนักให้ลูกห้อง ตีง่าย
 - ง. ป้องกันปุ่มห้องแตก
6. ส่วนประกอบใดของลูกห้องที่ช่วยให้เสียงดังกังวานยาวขึ้น
- ก. ปุ่มห้อง
 - ข. ตะกั่ว
 - ค. สะพานหนู
 - ง. ฉัตร
7. ห้องวงใหญ่ มีจำนวนลูกห้องกี่ลูก
- ก. 15
 - ข. 16
 - ค. 17
 - ง. 18

8. ข้อใดคือหน้าที่ในการบรรเลงของฆ้องวงใหญ่ในการบรรเลงรวมวง

- ก. บรรเลงทำนองหน้าทับ
- ข. บรรเลงทำนองหลักของเพลง
- ค. บรรเลงอยู่ในกลุ่มเครื่องนำ
- ง. บรรเลงเป็นเครื่องกำกับจังหวะ

9. ฆ้องวงใหญ่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบการประสมวงใด

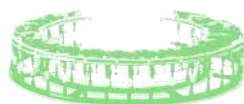
- ก. วงปี่พาทย์
- ข. วงเครื่องสายผสมปี่พาทย์
- ค. วงเครื่องสาย
- ง. วงมโหรี

10. ข้อใดไม่ใช่วิธีดูแลรักษาฆ้องวงใหญ่

- ก. ทำความสะอาดฆ้องวง โดยใช้ผ้าแห้งหรือผ้าหมาดๆทำความสะอาด
- ข. เมื่อใช้ดีเสร็จแล้ว ให้นำ ฆ้องวงใหญ่ไปเก็บวางพียงกับผนังให้ถูกต้อง
- ค. การเก็บไม้ตีฆ้อง ควรมีถุงใส่ หรือวางรวมกันไว้บนลูกฆ้อง ไม่ควรวางกับพื้น
- ง. ห้ามวางฆ้องวงใหญ่ในที่แสงแดดส่อง ร้อนจัด เป็นเวลานานๆ จะทำให้ตะกั่วที่ติดในลูกฆ้องละลายและหลุดได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

เจนจิรา เบญจพงศ์. (2555). **ดนตรีอุษาคเนย์**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

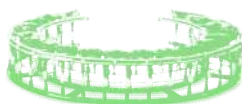
มหาวิทยาลัยมหิดล

อุทยานการเรียนรู้ TK park. (2555). **เครื่องดนตรีไทย**. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2555,

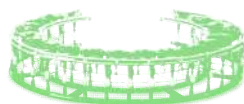
จาก http://tkapp.tkpark.or.th/stocks/content/developer1/thaimusic/3_kongwongyai

พิชชาณัฐ ตู้อินดา. (2555). **เดี่ยวห้องวงใหญ่**. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2555,

จาก https://www.youtube.com/watch?v=jQPOzAzr_uk

ภาคผนวก

เคลยแบบทดสอบก่อนเรียน

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ตัวเลือก ก,ข,ค และ ง ในกระดาษคำตอบ
ที่ถูกต้องที่สุด

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1	X			
2		X		
3				X
4			X	
5		X		
6			X	
7		X		
8	X			
9		X		
10				X

สรุปผล

คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
รวม 10 คะแนน	
เกณฑ์การประเมิน 7-10 คะแนน ผ่าน 1-6 คะแนน ไม่ผ่าน	ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐

เฉลยแบบฝึกหัด 1.1

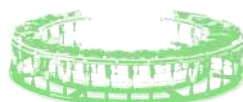
เรื่อง ห้องวงใหญ่

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายประวัติความเป็นมาของห้องวงใหญ่ได้
2. อธิบายบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงของห้องวงใหญ่ได้
3. อธิบายวิธีดูแลรักษาห้องวงใหญ่ได้

คำชี้แจง : จงพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และเขียนเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อความที่ผิด

- ✓ 1. ห้องวงเป็นเครื่องดนตรีที่พัฒนามาจากมโหระทึก, ซ้องเตี๋ยว, ซ้องคู่, ซ้องรางตามลำดับ
- ✗ 2. ห้องวง สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา
- ✓ 3. ห้องวงใหญ่จัดเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ที่ทำด้วยโลหะ
- ✗ 4. ห้องวงใหญ่มีหน้าที่ในการบรรเลงเป็นเครื่องกำกับจังหวะของวง
- ✓ 5. ห้องวงใหญ่ อยู่ในวงปี่พาทย์
- ✗ 6. ห้องวงใหญ่ อยู่ในวงเครื่องสาย
- ✓ 7. ห้องวงใหญ่ อยู่ในวงมโหรี
- ✗ 8. ใช้น้ำล้างทำความสะอาดห้องวงใหญ่
- ✗ 9. เมื่อบรรเลงห้องวงใหญ่เสร็จ นำห้องวงใหญ่ตั้งพียงหน้าให้เรียบร้อย
- ✓ 10. ไม่ควรวางห้องวงใหญ่ ไว้ในตำแหน่งตากแดด เพราะตะกั่วจะลาย

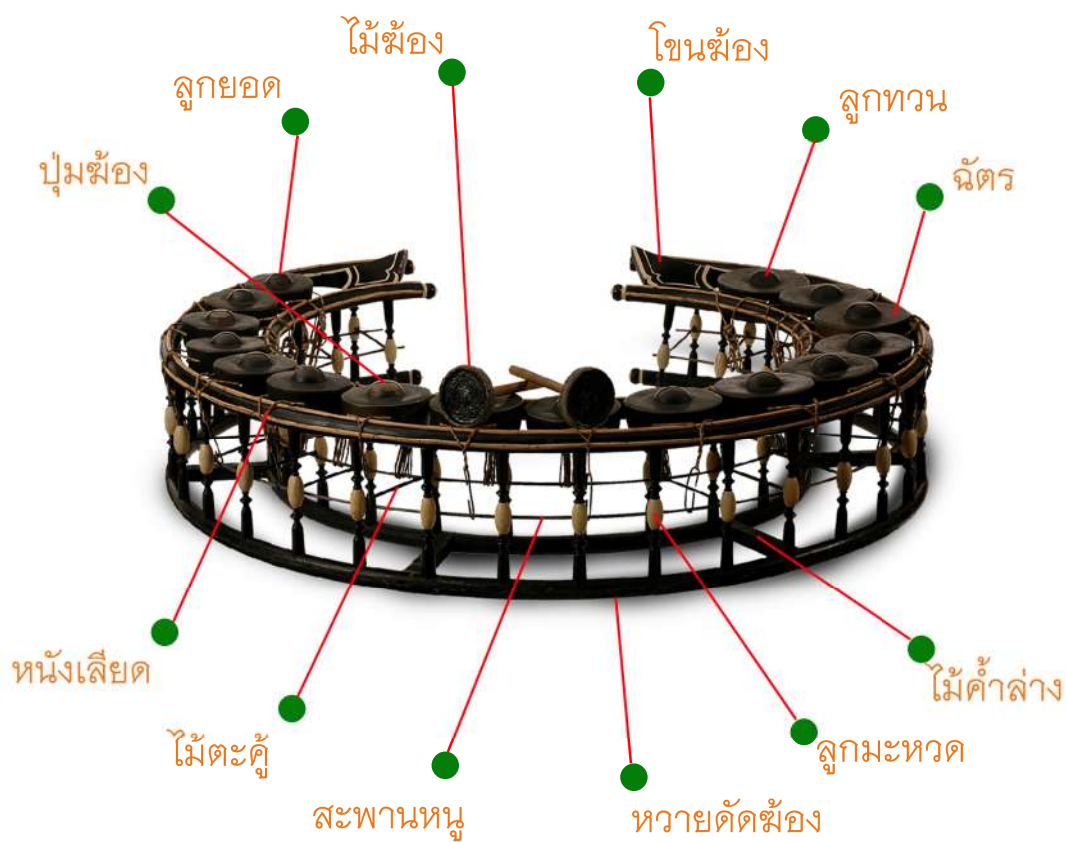
เคลยแบบฝึกหัด 1.2

เรื่อง ห้องวงใหญ่

ผลการเรียนรู้

2. อธิบายส่วนประกอบของห้องวงใหญ่ได้

คำชี้แจง : ลากเส้นไปหาส่วนประกอบของห้องวงใหญ่ให้ถูกต้อง

เคล็ดลับทดสอบหลังเรียน

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1			X	
2		X		
3		X		
4			X	
5		X		
6				X
7		X		
8		X		
9			X	
10		X		

สรุปผล

คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
รวม 10 คะแนน	
เกณฑ์การประเมิน	
7-10 คะแนน ผ่าน	ผ่าน ☐
1-6 คะแนน ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน ☐

